

אויסצושטרעקען, פלאַטצליך קלאַפּט איהם דער
דייטשע קאזער לייכט אויף דיא שולטער אונד פליס-
טערט איהם צו: „שטעקען זיא איהר געלד איין,
בעפאָר דער מאַן עס ווערדער ניממט אונד פער-
לאַטען זיא דען זאָלל, בעפאָר אַך זיא זעהן“
* (ג ע ר י כ ט ס פ ע ר ה א נ ד ל ו נ ג ג ע ג ע נ
ד ר י י ו ס ט ו ס - ב ר י מ א נ ו ס.) זינג אן יאהרען
אונד רייך אן מיטטהאטען קאנ מאן אויף אוינערן
עקס-ראַבבינער זאָגען, ער איזט ערסט 27 יאהרע
אלט אונד האט שאָן צוויימאל זינען גלויבען גע-
וועכעלט. ברומאנז, און איינעם קליינען אַרבע-
בוֹקאווינאס פאָן אינבעמטשעלטען עלטערן געבאָ-
רען, וואוּרדע פאָן איהנען צום ראַבבינער בע-
שטימט, נאָך לאַנגעס אומהערוואַנדערן קאם ער
נאָך דעם האַנג אין דען גיערערלאַנדען, וואַ ער דורך
זינע תלמוד-קענטניססע אונד דורך זינע בעוואַנ-
דערונג און דער יודישען געוויינליכער, דיא שטעללע
איינעם ראַבבינערעס ערלאַנגטע, איבער נאכט קאם
איהם דער געדאַנק, זיין אַמט אונד זינע רעליגיאָן
אן דען נאָגעל צו האַנגען, ער טראַט צום פּראָטעס-
טאַנטיסמוס איבער; אבער אויך דיעזע רעליגיאָן
שיען איהם ניכט צו ענטשפרעכען אונד ער וואוּרדע
ראַמיש-אָסאָהאָליש, נון קענטט דער איינשטיגע ראַב-
בינער קיינען אַנדערן געהיטליכן אלס אויס זינער
תלמוד-געלעהרזאַמקייט וואַפּען געגען זינע איינס-
טיגען גלויבענס-ברודער, דיא ווען צו שמיעדען,
דיא פּוהרער דער אַנט-סעמטען איללער לאַנדער
דעמען איהן מיט אַפּפּענען אַרמען אויף, זעלבסט
אין אינאויאָרשע קריכען, פּורסט האַט ער געפּאָהר-
ליבען גלויבענס-שווינדלעך אַפּפּערדינדליך ביא
זיך אויפגעקאַממען, פאָן אללען אַנהאַנגערן דער
וועג-פּוהרליכען פּאַרטיא, ווירד דער צווייפּאָך גע-
טוישטע ראַבבינער פּערהאַטשעלט אונד אַללייטיג
עמפּפּאָהלען, דיא ערפּאָלנט מיט איינעם מאַלע דיא
פּערהאַטונג זינעם נאָקען קריכען לייכטעס, ער
פּוהר אַנגעקלאַנט אין מאַטרויאַטס-לייגניס און
יאהרע 1888 געפּאָלישט פאָן אַבאָען, זיין פּערטריד-
גער אין דיעזעס פּראָצעסע איזט דר ברילל-נידא,
אַס פּערהאַנדלונגס-מאַלע וואַר דאַס אוידישאַראַים
רייך בעזעצט, דיא אַנטוואַרטען דעם אַנגעקלאַ-
טען אויף דער פּראַגען דעם געריכטס-פּראָדענטען,
בילדען איינע איינטיגעסאַנסע בינאַראַפּיע דעם
ערסטערען, וואַ הייסט זיא? פּרוג דער פּראָדענט,
אַנגעקלאַנטער (ליווע): איינזסט ברעמען. —
פּראָז: ניכט אויך אַראָן? — אַנגעקלאַ: יא, זאָ פּאָן
דער טוישע. — פּראָז: האַבען זיא ניכט נאָך איינען
דריטטען נאַמען? — אַנגעקלאַ: צו דיענען, אַך הייסט
אויך אוידיאַר. — פּראָז: זיא ענגען זיך אַלואַ אוי-
געטליך אַראָן אוידיאַר, איינזסט ברעמען, זעלבט
רעליגיאָן האַבען זיא געגענוואַרטיג? — אַנגעקלאַ:

קאַסאָאָליש. — פּראָז: זינד זיא פּערהייראַטעט? —
אַנגעקלאַ: (צאָנערד): נון. — פּראָז: אַלואַ לעידן?
— ברעמען: יא. — עבענזאָ צירוקהאַלטענד איי-
טערט ער זיך איבער זיין מאַראַלישעס פּאַרלעבען.
זיא נאָך לאַנגער פּווע בעהויפטעט ער, דאַס ער
ביזהער קיינען געריכטליכען אַנשטאַנד האַטטע ער
וואס ער זאָגט ערצאַהלעט אונד געשטאַנד, לאַסט
זיך אין פּאַלענערעם צוזאַמגעראַפּען: „אַך בין
געבאָרען אין דאָלינאַ, האַבע אין פּאַלעקשילען אונד
דורך פּרויאַט-לעהרער דען ערסטען אונטערריכט
פּאַלעקשילען, בעזוכטע דרויאַ עמעסער דיא פּילאַ-
זאַפּישע פּאַקולטאַט אין יאַסס, אים זעכצענטען
יאהרע האַבע אַך פּאָן איינעם ראַבבינער אונד דעם
קריין-ראַבבינער אין גאַליציען דאַס פּראָדוקאַט
„נאַך“ ערהאַלטען, וואס מיך צור פּוהרונג דעם דאַק-
טאָר-טוטעלס בערעכטיגט, פּוהר אין רייסיג-באַנ-
דעג, פּאָן מיר ערפּאַסעס ווערק ערהיילט אַך
פּאָן דער ראַבבינאַטס-שולע אין גאַליציען, גלויב-
פּאַללס דען דאַקטאָר-טוטעל. ברעמען ערצאַהלט
נון, וואַ ער אין זינעם 16. לעבענסיאַהרע דיא טאָב-
טער דעם גוטסעבועטערעס פּוהקאַלן נאַכטט שטאַ-
ניסלוי געהייראַטעט, מיט דער ער נור אין האַלבעס
יאהר געלעבט האַבען ווילל. — פּראָדענט: האַבען
זיא קינדער? — אַנגעקלאַנטער: יא. — פּראָדענט:
וואַ פּילע? — אַנגעקלאַנטער: צווייא. — פּראָדענט:
אונד זיא וואַללען אונס גלויבען מאַכען, דאַס זיא נור
אין האַלבעס יאהר מיט איהרעס וויבע אין דער
עזע געלעבט האַבען? דער פּראָדענט שטעללעט
ריכטיג, דאַס ברעמען מיט יענער פּרויא, דיא ער
זאַמטט זינען קינדערן אין נאַשט אונד עלענד זיט-
צען לייעס, פּוהר יאהרע געווייטשפּאַטעט האַטטע,
פּאָן סטאַניסלוי נונג איזאַעל ברעמען נאָך רומאַ-
ניען, פּאָן דאַ נאָך פּראַקפּורט אונד דאַן נאָך האַמ,
וואַ ער 1879 אונד 1880 אלס ראַבבינער פּוהקאַזיר-
טע. — פּראָז: האַמאַלס וואַרען זיא אַך יאהרער
בירזש אונד דענאָך שאָן ראַבבינער? — ברעמען
(פּאַרשטאַרענד): אַך כענאַב מיך פּאַס האַנג נאָך
בערלין אונד הייער לייעס אַך מיך טויפען. — פּראָז:
וועלכע רעליגיאָן נאַמען זיא דאַן אן? — אַנגעקלאַ:
אין וואוּרדע פּראָטעסטאַנט. — פּראָז: וואַ לאַנגע
זעלבען און ביא דיעזער רעליגיאָן? — אַנגעקלאַ:
צווייא מאַנאַט, זעלבט דעם שוויגענס אים פּוהל-
קום. — פּראָז: אונד דאַן? — אַנגעקלאַ: דאַן וואַר-
דע אַך קאַסאָאָליק. — אלס פּראָטעסטאַנט קאַם
דער נעמערהיינע אוינזסט ברעמען נאָך נאַטטיגען,
אום דאַ אלס לעקטאָר דער אַרענאַלישען שפּרא-
כן טהאַטיג צו זיין, דיער וועכעלעטע ער אבער-
מאַלע אין רעליגיאָן אונד נאַהס אלס קאַסאָאָליק
זינע ליטעראַרישע טהאַטיגקייט פּוהר דיא באַנפּאַ-
צואַס-קרוקעריא אין פּאַדערבאַרן אויף, שפּאַטער

איבערזעצטעט ער נאָך פּאַדערבאַרן אונד הייער
שריעב ער דען זאַגענאַנטען, ווידענ-שפּיענעל, אַך
נאַהס אים מאַרץ 1883 איינען אַנטראַג דעם פּראָ-
פּעסאַרס ראַהלינג אן (זאָגט דער אַנגעקלאַנטע)
אונד נונג נאָך פּראַג, אום אלס לעהרער דיעזעס
געלעהרעטע מינע טהאַטיגקייט אויפגענומען, אים
מאַרץ 1884 וואַרס, אלס אַך אונד אין ברודער דעם
פּראָפּעסאַרס ראַהלינג, יאַזעף ראַהלינג, דיא בע-
קאַנטשאַפּעס איינעם אין רומאַניען זעטהאַפּען
לאַטהערינערס מאַכטען, דער זיך זינער בעקאַנט-
שאַפּט מיט דירעקטאָרען פּאָן גימאַזיען אונד האַ-
גען איינזשטיגען בעאמטער ברעמען אונד אונס
דיווערזע פּאַססע, צייגניססע אונד דיפּלאַמע צייגטע,
וויר, אַך אונד יאַזעף ראַהלינג, בעשטעללעטען אונס
יע אין מאַטרויאַטס-צייגניס פּוהר אין האַנאַראַר
פּאָן 10 גולד, נאָך פּיערצען טאַנען האַט אונס דער
רומאַנע זינעם צייגניססע אים יאַסס איינזענעטע-
פּראָז: האַטען זיא פּאָן פּראָפּעסאַר ר א ה ל נ ג
אונטערשטיצונג? — אַנגעקלאַ: מאַנאַטליך 100 גולד,
פּראָז: וואַרום וואוּרדע איהנען שפּאַטער דיעזע
ענטזאַגען? — אַנגעקלאַ: ביטטע, מיך פּאָן דער בע-
אַנטוואַרטונג דיעזער פּראַגע צו דיספּענזירען. —
איינע עמפּפּערהונג דער יעוואַטיען אין פּאַדערבאַרן
אן דיא יעוואַטיען אין איינזשטיגען אונד אן דעם-
וויקאַר דר שראַד ער פּעראַנלאַטעט ברעמען
צור איבערזעצונג נאָך איינזשטיגען אונד פּאָן דאַ אב
נאַכס פּוהר קורצע צייט געלד אין היילע אונד פּוהלע,
אין וועניגען מאַנאַטען ערהיילט ער פּאָן דער איינז-
ברוקער פּערילאַנס, פּורמא שוהמאַכער 300
גולדען פּוהר איינע טיילווייזע איבערזעצונג דעם
אַנגאַבע דעם אַנגעקלאַנטען איהם נאָך 20,000 גולד,
ברויגען, נאָך דער דאַרשטעללונג דעם אַנגעקלאַ-
טען האַטטע זינע אים פּעבער ערפּאָלנטע פּע-
אַפּטונג זיין לעבענסגליק איבערהויפט ערנטיכעטע,
געראַדע אום דיעזע צייט וואַרס, אלס דיא וויסנע
שאַפּטליכע אַקאַדעמיע אין קראַקויאַ איהם פּוהר דיא
איבערזעצונג דעם „שלהן ערך“ 10,000 גולדען,
אונד דאַס עסטערייכישע קולטור-מיניסטעריאַום
איינע סובווענציען פּאָן 2000 גולדען געבאָטען האַ-
כען זאָלל, אום דען איינזשטיגען בעמערקונגען
דעם פּאַרזייערען וואַר ער ענטזעמלען, דאַס דיא
פּאַס זאָהנע פּערילינגטע מיטטער דיא לאַנגע רייזע
נאָך ווען אונטערנאַהס, אום דעם מיטאַטהענען
זאָהנע הייטע צור ווייטע צו זיין. — ברומאַנס וואַר-
דע וועגען דעם פּעריכענעס דעם בעטרוגעס, בע-
נאַנגען דורך פּאַלישונג איינעס מאַטרויאַטס-צייג-
ניססעס, זיא איינע קערקע-שטאַפּע און דער הייער
פּאָן צווייא מאַנאַט ער אונד צור לאַנדעס-
פּערווייזונג פּעראוורטירלעט.

צאָן דאַן אין אַנדערע צירקוס און זאָ אן ווען
איינשטיגען אונד אויך אין סוף זעלבס טוהן.
אַלואַ וואַר לאַבעלע פּרוסטישן דער „צירק“, דער
שטעללעפּיערעטער נאַטעס“ אויף ערדען, דער רען בערז
האַטטע דיא וועלט צו רעניערען! אונד דער מאַן וואַר
בעזעכענט, זינע נאַטליכקייט דורך אַללעליאַ „וויקלייען“
צו ערהאַטען, ער האַט נאַטליך דעם נאַטעסמאַכער פּיער
העכערעשע כוכשטאַבען, אים „רושן גאַלד“ אויפגעשניטען
אונד זיך אויף דיא ברוסט נעקלעכט, וואַרען ער דיעזע פּיער
כוכשטאַבען מיטטעלס „אַקאַהאַל“ (שפּיעריס) אונד פּע-
פּעטיג, פּלאַטען ערלאַנגען מאַכטע, דיעס וואוּרדע פּאָן
דען ווען אין מאַהרען אונד אונאַרן אַנגעשפּוּטט.
איינע אויפגעצוינען פּוהר דיא שטעללעפּיערעטע
נאַטעס דעם לאַבעלע פּרוסטישן בעזעכענען דיא לייכט-
גלויבען מאַכטען ניכט.
דיעזער פּרוספע מענטש נון, דער זיך אלס מעסטיאַס
אונד פּאַרזענענע דעם סאַבבאַטאַ צעווישערעט, וואַר-
דע נאָך לאַנגאַהרען וויהלעריען פּאָן איינער פּערוואַסט,
לונג מאַהרישער ראַבבינער אויס דעם לאַנדע געווענען, ער
נינג דאַן נאָך אונאַרן, פּאָן וואַ אויס ער אַלסבאַל פּע-
שוואַר, אום מיט חוין געוויינלעכע זאַכע צו מאַכען . . .
נון קאַנגען וויר מיט אונזערע איינענליכען ערצאַה-
לונג בענינגען, נאַכדעם דער באַראַקטער דער הייסע פּערוואַ-
נעמליך דעם חמיה חיון, אונד ווינעס געהילפען, לאַבע-
לע פּרוסטישן אונזערען געהיטען לעזערן כערייסע
בעקאַנט אום.
דיא געשיכטע שפּיעלט אין סמירנאַ, אין קליין אויען,

וואַ זעבתי צב" כערייסע אללע געשיכטער מיט זינען קעט-
צערישען שווינדלעך, לעהרען ערנטיכעטע האַטטע.
עס וואַר אן איינעם קאַלפען ווינער, סאַנע אים מאַ-
נאַט יאַנאַר, דאַס אין סמירנאַ איינע אויסערגעוואַנליכע
געוואַקסער ערדשטע. זייעס זעכטיגע שבתו צביים
בעקאַנטער דער קאַנן זיך אויף פּאָן דער ווייטען בעקאַנטע.
וונג צו סמירנאַ לייכט אין בילד ענטוועפּען, זעלבסט
פּיערשטאַנדליך שפּיעלען וויר ניכט פּאָן הייסע, זאָנערען פּאָן
דער צייט, אין וועלכער חוין זיין אונזערען אין דער שטאַרט
שריעב, דאַמאַלס געהאַטען אללע יודישען איינזשטיגען דער
שטאַרט דער נייען „שבתו צב" עקסעס" אן, דיא און דער
קאַרעליכען אונד ניסיגען פּערוואַהרלאַונג, אין דער
שייא פּאַר יעדער בילדונג נענט אונד וואַר ערנענט פּוה-
דען, דיעזער לייכט זינד קלוג נענט איינזענען, דאַס איהרע
עקסעס נור אין נעבעל אונד רונטס בעשטעהען קאַנן; פּאַר
דעם לייכט דער בילדונג יעדאַך אין חוין ניכטס צעשפּיעלען
מיססע, איהר דיכטען אונד טראַכטען נעהט דאַהער פּאַר-
צינליך דאַהן, דיא אויפּקלאַרונג פּאָן זיך פּערן צו האַלטען,
דאַמיט און דעסאַך טאַכטע, אים פּוהרען פּוהרען קאַנגען.
אַס בעוואַנטען טאַכטע זאַם מאַן, טראַכטן דער נרויטי-
נען קאַלשע, אין פּוהרע מאַרענע-שטונדע שאָן צאַהלייכע
אַנהאַנגער דער עקסעס איינעם חויוע, דאַס אַס מאַרש-
פּלאַטעז שטאַנד צוואַילען, אין דער „פּאַרהאַלעס“ דיעזעס
חויועס שטאַנדען מאַנגע, ווייבער אונד קינדער אים בונטען
געמיש, אללע וואַרען זיא עפּטליך נעקלייטע אונד וויר-
ליך געוויינלעכע. דיא ווייבער סיאַנגען אין איהרען
פּיעלען, אונד יוועלענע-געשיכטען קאַפּטירען, נאָלד-
שפּאַפּענען ברוסט-טיכען אונד גרעללאַרבענען קליידערן,

(פּאַרזענענע פּעריאָדעס פּאַלעס)

אום דא לאנדע-אויסשטעלונג אינד איהר געליג-
גען פערדינסטפאללען מאַנגער אין פעסט-מאהל
אום איהר בעגאנן דא אױפֿפֿאַרט דער נאַסטע
אינד ביז 9 אױר בעווענטע זיך איינע זאגנע-
רויחע דא אלברעכט-שטראַסע הױזע צום פֿאלא-
טע דעם מיניסטער-פֿאַרױענטשן, װא זיך דא פֿער-
שווענדיש בעליבטעטן שאַנען זאַלע באלד
פֿילטען, מעהר אלס 500 אינלאַדונגען װאָרען אױס-
געגעבען װאָרען אונד פֿעהלשען נור װעניגע פֿאַן
דען אינגעלאַדענען, דאס פעסט-מאהל װעלכע אין
עיסטער רױחע צו עהרען דער מיטגלידער דער
נאַסטען יור געגעבען װאָרדע וואַר אַנזאַפֿערן אױך
אלס „בענרוסונג-אַבענד“ דער יור צו בעטראַכ-
טען, אלס הייטע צום ערסטען מאלע זאַמטליכע
מיטגלידער דער נאַסטען יור געלעגענהױט האַט-
טען, מיטאַנאָדער אין נאַהערע בערהרונג צו
טרעטען, דער מיניסטער-פֿאַרױענטע עמפֿעסן צו
בענין דא אייגעלעך אַנטקאָממענען אום נאַסטען
עק-זאַלדאָן, װא דא איינשטעלונג-פֿאַרױענטשן
מ א ט ל ע ק א ו י ט ש אונד נאַך אױשען זױט שױ
אױס דא יור-מיטגלידער אונד איינשטעללער
פֿאַרשטעללענען דענען דער מיניסטער-פֿאַרױענט
אױנצעלן דא האַנד רױכטע, מיט מעהרערען קאַג-
װערוועט ער פֿריינדליך. — אונטער דען געלאַדע-
נען בעפֿאַנדען זיך נאַטירליך פֿילע יודען.

* (פֿירסט אלעקסאַנדער פֿאַן בול-
גאַרען) אױט הייטע היער אינגעטראַפֿען, דער
פֿירסט װירד דריי טאַגע אין אונדערע הױפּטשטאָרט
פֿערווױלען, װאָהרענד װעלכער צױט דא איינ-
שטעלונג איינגעהענד בעוועבונגען יודען.
* (האַהער בעזוך אין דער לאַנג-
דעם-אױסשטעלונג) פֿינען לודוויג פֿאַן
באַיקער, דער פעסטער אינזערער קאַנין, זאַמט
האַרען געמאַהלין, עצהגעבאָנן מאַראַ סטערעוואַ
בעוועבט געסטער דא, לאַנדעס-אױסשטעלונג.
דא פֿערווױלעטן זאָלעכעס פֿאַן 9 אױר פֿאַרמיט-
טאַנס ביז 4 אױר נאַכטטאַנס, דא װאָרדען פֿאַס
אױסשטעלונג-פֿאַרױענטשן דר מאַטלעקאָװיטש
אונד דעם נאַפֿען אױשען זױטשױ עהפֿורכטפֿאַלל
בענרוסט, אלס פֿיהרער דענטע איהנען דר בעלא
צאַבאַר, דא האָהען הערשאַפֿטען זונד דער אונ-
נאַרשע שפֿראַכע פֿאַלקאָממען מאַכטן, אלס דער
אַבעקאַרדנעטע סטאַף העררמאַן בױא דער
פֿישעריי אױסשטעלונג זיך בױא דען ערקאַרונגען
דער דױטשען שפֿראַכע בעדענען װאַללטע, בע-
מערקטע דא פֿרונגעססן: יור שפֿערבען יא אױך
אונאַרױש, װאָרױף זיך דער אַבעקאַרדנעטע בױא
נען ערלייטענען דער אונאַרױשען שפֿראַכע
בעדענעט, אום 4 אױר פֿעלעכען דא האָהען

נאַסטע אינטער דעם יובעל דער אַנווענדענען דען
אױסשטעלונג-רױס.

* (דױב מאָרד) אין דער נאַכט פֿאַס 30.
יני אױף דען 1. יולי װאָרדע אין גאַמבא (פעסט-
פֿלישער קאַמיטאַט) דער רענאַלענע פֿאַכטער אונד
װירטה פֿיליפּ קלױן ערמאַרדט אונד זױנע נאַט-
טין מאַרע שױנער פֿערוואַונדעט. אױכער מעלעגרא-
פֿישע אַנצױגע דער דאַרטיגען בעהאַרדע אן דא
אַבערשטאַדט הױפּטמאַנשאַפֿט אין בודאַפעסט טראַף
אַבער-שטאַדט הױפּטמאַן פֿאַן טאַראַן אלסבאַלד
שטרענגע מאַסרעגעלעך, אום דען מאַרדעך אױספֿי-
דען צו מאַכען, געסטערן װאָרדען דא רױבמאַרדע
פֿויל באַט אונד קאַרל סאַבאַ, אלס דעם
רױבמאַרדעס פֿערדאַכטיג, געפֿאַנגען אונד בױדע גע-
שטאַנדען דען רױבמאַרד פֿעראַכט צו האַבען, פֿייל
באַטש, 19 יאָרע אלט, אױס נאַר-אַבאַני געבירט, אונד
קאַרל סאַבאַ, 21 יאָרע אלט, אױס קונסטלענע-
מאַרשאַן געבירט, האַבען בעשטלעקען, אױנען רױב
בױא דען יודישען רענאַלענע-פֿאַכטער קלױן אױסצו-
פֿיהרען אונד פֿיר דען פֿאַלל, אלס זיך קלױן װעהרען
זאַללטע איהן אונד זױנע נאַסטען ניעדער צו שלא-
נען, זא געשאה עס אױך, דא בױרען רױבמאַרדער
קלעטערטען אױף אױנען בױס, געלאנגען פֿאַן
דאַרט אױף דען דאַכבאַרען ערביאָנען דא
טהורע אונד געלאנגען אױף דענען זױנע אין
דא װאַהונג, װא זא צוערסט דען קלױן מיט
אױנעם מיטגעבראַכטען שױנע ניעדערשלינגען,
דאן מיט אױנעם מעסטער ערמאַרדעטען, דא פֿריי
װאָרדע בענפֿאַללס ניעדערגעשלאַגען אונד אלס
זעלבט בעטריבט דאראַן, געטנאָהמען דא רױבער
דער געלד-זאַדע פֿינף גולדען אונד ענטפֿערנען
זיך, אום אום נאַהע געלעגענען װאָלדע דאס געדייב-
טע אונטער זיך צו פֿערהיילען, אונד זאראַן נאך
דער הױפּטשאַדט צו רױנען, װא זא אױך נאך אום
זעלבען טאַגע אַנלאנגען, יעדאך אין דערען װאַה-
ונג, קערעפעטער-שטראַסע נומער 77, ערדיפֿעסן
אונד פֿעהלשאַפֿט װאָרדען.

* (דער מיניסטער זױס זיך צו
העלפען) בעקאַנטליך האַט דאס געשוואַרענע-
נעריכט אין הערמאַנשאַדט דען הערדאַקטער אױנער
צױטיגע געגען װעלכען פֿאַר ניכט נאַר לאַנגער צױט
דער שטאַטס-אַנזאַלט װענען געפֿאַפענטליכע
מעהרערע, געגען אַנזאַן אױפֿצױערדער אַרטיקל
קלאַבאַר אױפֿטרעטען אױס פֿרױגעשפּאַכען,
אין פֿאַלגע דעססען האַט הייטע דער יוסיפֿ-מיני-
סטער מיטטעלסט צירקולאַר - פֿעראַרדונג דעם
הערמאַנשאַדטער נעריכטשאַפֿט דען שױאָרע-
ריכטליכען װירקונגעקרייז אין פֿרעם-זאַכען ענטצא-
נען אונד זעלבען דעם קלױנעבורגער נעריכטשאַפֿט
אַנגעשלאַסען, װעלכע פֿעראַרדונג שאַן מיט 1. יאָר-

ניסט אין װירקאַמקױט טריטט. — װאַהרליך, יעדער
פֿאַטריאָט אונד יעדער רעכטליך דענקענער מיט
דעזעס אױף דאס געזעטן (אַרטיקלע XXXII פֿאַס
יאָרע 1871) כאַזרעס פֿאַרנעהען דעם מיניסטער
האַכסט באַכענסווערטה פֿירען, װיר ערלױבען אױס
בלאָס דא רעגעבענע ביטטע אן דען העררן יוסיפֿ-
מיניסטער צו ריכטען, ער מאַגע אין אַהנליכען פֿאַל-
לען, װא עס זיך אום אױפֿרױנגען געגען דא יודען —
װעלכע ניכט מינדרער טרע שטאַטסבירגער זונד —
עבענפֿאַללס דעראַט פֿאַרנעהען.

* (דא ענגלישע רעגירונג) זענע-
דעט סױר הענר דרומ אַנד נאך עניפֿטען אום
דא ענגלישען אַנגעלענענדישען דאַרט צו פֿער-
טרעטען, מאַן אױט אַלגעמױן מיט דעזער װאַהל
אַנזעפֿירערען דא דערזעלכע אױס פֿאַרלאַמענטע
אױנע װענען בעלעבעט פֿערוואַליכקױט אױס.

* (שפֿענדע) אױס אַנלאַס דער פֿיער אױה.
דעם פֿינפֿאַרנעצױנציג-יאָרדיגען בעשטאַדעס האַט
דא קאַזי קאַן פֿרױויליגטע פֿערוועכער-גע-
זעללשאַפֿט, עסטערוויישישער פֿאַנסיקס אין װען
2000 גולדען דעם אַרמענ-פֿאַנד דער שטאַט יודען,
דאן בעטראַגע פֿאַן 1000 גולדען דען אַרמען דער
שטאַדטע בודאַ-פעסט אונד פֿראַג, אונד 300 גול-
דען דען אַרמען דער שטאַדטע ברייג, נאַך לױק,
לעמבערג, טשערנאָװיטש אונד טרעסע װאָזעלכעס
דא בעדייטענדרען פֿערטרעטונגען דער געזעלל-
שאַפֿט איהרען זױטן האַבען, אױסערדעם 1000 גול-
דען דער געזעללשאַפֿט פֿאַס ראַטהען קרױצע, אונד
1000 גולדען דער יודענע פֿרױויליגנען רעסטורנע-
געזעללשאַפֿט אונד װױטערע נאַהמאַהאַפֿען בעטראַגע
צו טונסטען אַנדערער הומאַניטאַטס-אַנזאַלען.

* (דער דױטשע קאַיזער אום
שפֿיעלטישע אין עמס) פֿאַן אױנעם פֿאַר
מעהרערען יאָרען שטאַטסגעהראַכטען אױפֿגע-
האַלטע דעם דױטשען קאַיזערס אין עמס ערצאַהלען
ענגלישע בלאַטטער פֿאַלונדערע אַנעקדאָטען דען
אַפֿפֿיערען דער דױטשען אַרמע אױט בעקאַנט-
ליך דאס האַצאַרד-שפֿיעלען פֿערבאַטען, נון גע-
שאה עס אױנעם טאַנעס, דאס אױן מאַיאַר אין צי-
װיל-קלױדנע אױס קור-װאַלע פֿינפֿציג טהאַלער אױף
אױנער פֿאַרבע זעטצעט, ער געװאַן צױוואַל, אונד
אױס מאַמענטע, אלס ער דאס געלד אױנשטרייכען
װיל, קלױדנע אױס קור-װאַלע פֿינפֿציג טהאַלער אױף
שען קאַזינעס פֿאַר זיך, דער העהער געקאַממען,
אום דאס טרױבען צו בעקאַממען, אין זױנעם
שױקען װאַנט דער אַפֿפֿיער ניכט, נאך דעם
געלדע צו גרױפֿען, זענעלכע בלױכט שטעהען
אונד דא פֿאַרבע געװינט נאך פֿינפֿמאַל, אױנע
צעמליך שאַטע טימעל לאַ פֿאַר דעם מאַנע, דאך
דעזער װאַנטע ניכט, אױך נור אױנען פֿינער דאַנאך

מענטשע אױכער אונד פֿעלייטעטע דא אלס יודישע
ליטעראַטור פֿאַר דער אַנקױוויזאַן אין אַאָס, אלס ענט-
העלשע דעזעלכע שמהונגען אונד אונגעטימע אַנרױפֿע
געגען דען שפֿיסער דעם כױסענענשט אונד נענען דא
כױסליכע רעליגיאָן!

זא זא דער טאַן אױס, דער ניכט בלאָס אין אַאָס,
טעירדאס, אין פֿראַג אונד שױנערען אַנדערע נעמיידען
אױנע לאַנגע רױחע פֿאַן יאָהרען הונדער פֿערגאַסערע, זא-
דען זעלבסט פֿאַן אױנעם רױ פֿעהל בױן אונד אױנעם
רױ זונתן אױב עשױס צו צעװאַנערעס װאָרדען זױ-
װיר דאַהער פֿאַן דער ניעדערטראַכט אױנעם אַנדערװאַרט
אױכעצױיט, זא אױס דא בעקאַמפֿונג דעסזעלכען אױך
דאן הייליגע פֿעלכט, װען דא נאַני הורו אױס איהר
פֿערטױען שפֿאַקען, אױן אױררס הױס װירד דאָרױך
ניכטער צור װאָהר הױס, װיל דעזעלכע, בעדױער-
ליך ענען, פֿאַן דעם אַנזען אַנזעשטעטע װירד, װעלכע
דא אױפֿנאַבע האַבען, אלס, װאַכטער דעם הױזעס אױראַ,
עלס צו װירקען.

זא זא נחמיה חיון אױס.
אױנע מינדרע הערפֿאַרנענדרע דאַללע שפֿיעלע
אױן צױטענאַסע חיון, נאַמעס לאַבעלע פֿרויסניסן,
דעזער פֿלומע שױנערלעך שטעללע פֿאַלגענדע סעאַ-
רע אױף:
נאַסט, האַט דער געװענען דער װעלט דעם פֿאַסט-
שען — צדיק” — פֿאַרלעשלאַנדן אױבערלאַפֿען, דער
צדיק” אױס נאַסטע-שטעללע פֿערטערען אױף ערדען, אױ
זאַלכער, צדיק” אױס סאַכבאַטאַי צװױ געװען, זױנע זעלע

פֿאַרליעטאָן

נחמיה חיון
— אױן שױנערלעך אױס דער „שבת צבי-שולע“ —
(2טע פֿאַרטיגעונג)

קורץ, חיון שפֿיעלע אום יודענע האַפֿע דעזעל-
בע דאַפֿעל-רַאַלע, דא היינער סאַכבאַטאַי אױס פֿאַלאַ-
טע דעם סולטאַנס מיט זא פֿיעלער פֿיעכױס האַנדאַכטע,
אין יודישען קרױנען אלס „הױלייג“ זיך רױמענר, פֿרא-
טען בױדע אן דען הערשער-האַפֿען מיט דער פֿעריכערונג
אױף איהרע גלױבענסגענאַסען צום „אַפֿפֿאַללע פֿאַס
יודענשטױטע צו פֿעראַלאַסען, פֿאַן זױנע אױס מיט אױנעם
שטעצגעפֿע פֿערוועכער, זױסע דער נעמטער 80 יאָרדיגע
ערצ-שעלם אין בעלישױונג אױנער פֿערוואַרפֿענען כּוהלערין
אױס אונזאַן אױסהער, געױס נור אום זױנע פֿרױערען זױ-
דען נאך דער בערױס ערוואַהנשען סעקאַרע, דױך נאך
גראַסער יודעהאַפֿיקױט צו אױבערווענען, אַללױן דער
גרויע שױנדעל-העלד אן דען אַרמען יודע אונזאַרױשען
„דלילה“ מוסטע באלד מעקען, דאס זױן „נימוס“ פֿאַל-
לענעם געװיכען, אלס ער פֿאַר פֿראַג ערשױען, װא ער אױנעם
פֿאַסט פֿערגאַסערט װאָרדע, װאָרדע איהם דער אױנלאַס
אין דא שטאַדט ניכט געװאַהרט, רױ זונתן אױבערשױן
זאַלל איהם מיטפֿעלס יודער פֿרויא אונד יודער שױנער-
מוטער שפֿיזען אױסערהאַלב דער שטאַדט געױקט אה-
בען, מאן װאַללטע אױך אױס דענען אױסשטאַנדע דא אַנ-
האַנזליכקױט אױבערשפֿיטן אן דעזען, סאַכבאַטאַישיען
אַפֿפֿאַלע” בעװיזען, מיט אונדערעס, אױבערשפֿיטן, דער דעם
ערצ-שעלם קױן געלד, זאָנערען בלאָס נאַהרונגס-מױט.